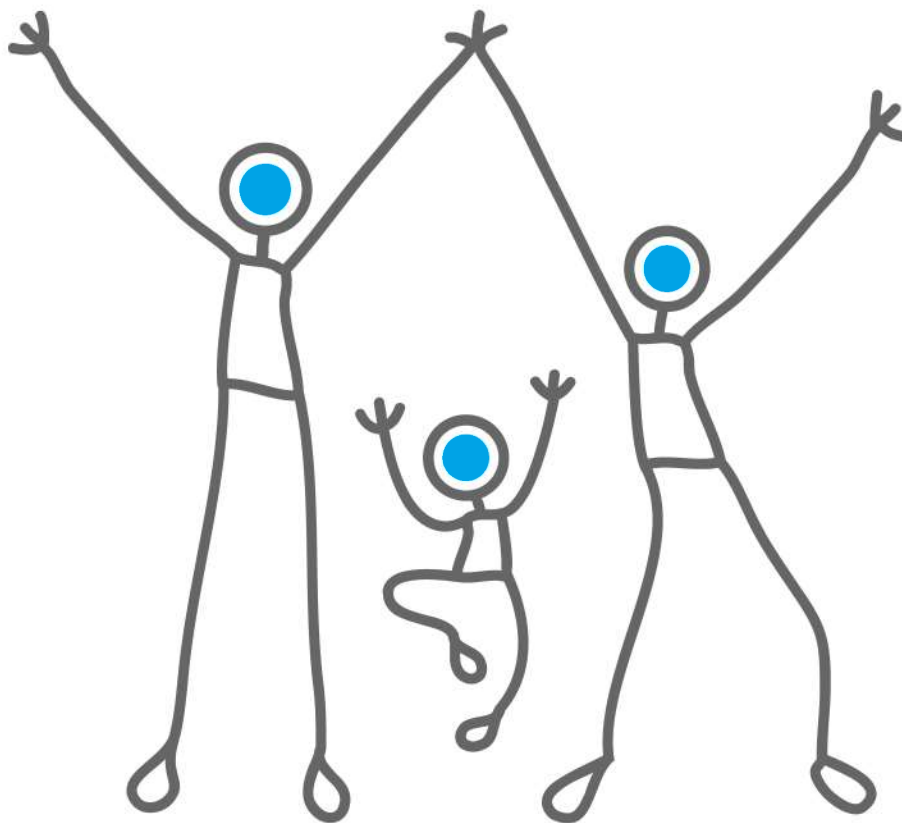

Plan for å sikre elevene i Lenvik kommune et trygt og godt psykososialt skolemiljø

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Gjelder fra: 01.08.2017 Gjelder til: 31.07.2019

Opplæringsloven

§ 9 A-1. Verkeområde for kapitlet

Kapitlet her gjeld for elevar i grunnskolen og den vidaregåande skolen. Kapitlet gjeld òg for elevar som deltek i leksehjelpordningar og i skolefritidsordningar, med unntak av §§ 9 A-10 og 9 A-11.

§ 9 A-2. Retten til eit trygt og godt skolemiljø

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

§ 9 A-3. Nulltoleranse og systematisk arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

§ 9 A-4. Aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- a) kva problem tiltaka skal løyse
- b) kva tiltak skolen har planlagt
- c) når tiltaka skal gjennomførast
- d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
- e) når tiltaka skal evaluerast.

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.

§ 9 A-5. Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer ein elev

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.

§ 9 A-6, 1.ledd. Fylkesmannen si handheving av aktivitetsplikta i enkeltsaker

Dersom ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldra melde saka til Fylkesmannen etter at saka er teken opp med rektor.

§ 9 A-8,1.ledd. Elevdeltaking i arbeidet med skolemiljøet

Elevane skal få ta del i planlegginga og gjennomføringa av arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø.

§ 9 A-9, 1. og 2.ledd. Informasjonsplikt og rett til å uttale seg

Skolen skal informere elevane og foreldra om rettane i dette kapitlet. Skolane skal òg informere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 og om høvet til å melde saka til Fylkesmannen etter § 9 A-6.

Dersom skolen finn ut at noko ved skolemiljøet kan skade helsa til elevane, skal elevane og foreldra snarast mogleg varslast om det.

Hva er mobbing og krenkende atferd?

Gjentatt negativ eller «ondsinn» atferd fra en eller flere, rettet mot en elev som har vanskelig for å forsvare seg. Gjentatt erting på en sårende og ubehagelig måte er også mobbing (Utdanningsdirektoratet).

Mobbing er negativ atferd, fysisk, verbal og isolering (utestengelse) over tid mot en som ikke kan forsvare seg.

Det er ubalanse i styrkeforholdet (Olweus og Roland 1983).

Krenkende atferd: Krenkende ord eller handlinger som mobbing, vold, rasisme, diskriminering, negativt kroppsspråk og utestengelse.

Hva er en konflikt?

Konflikter er uoverensstemmelser mellom to eller flere parter, som fremkaller spenninger hos den enkelte (Vindeløv 2008).

Konflikt er ikke det samme som uenighet. Det er noe som pågår over tid, og er en mellommenneskelig uoverensstemmelse mellom enkeltpersoner eller grupper.

Forebyggende arbeid

Hver skole skal ha en plan for det forebyggende arbeidet for et godt skolemiljø.

Utdanningsdirektoratet viser i sin veileder «Arbeid mot mobbing» til forskning der visse faktorer er grunnleggende for et godt læringsmiljø. Planen bør derfor ivareta følgende punkter:

1. God ledelse, organisasjon og kultur for læring på skolen.

- systematisk og kontinuerlig arbeid med elevenes læringsmiljø på alle nivå
- bruk av forskningsbasert kunnskap

2. Lærerens evne til å lede klasser og grupper.

- tydelig struktur i undervisningsforløpet
- formulering av tydelige mål for elevenes læring og læringsmiljø
- høye forventninger til elevene
- konstruktive tilbakemeldinger både faglig og sosialt.
- kommunens og skolens ordensreglement må være innarbeidet i gruppa/klassen.

3. Positive relasjoner mellom elev og lærer

- læreren må bevisst bygge opp en positiv relasjon til hver enkelt elev.
- elevene må oppleve at læreren bryr seg, viser omsorg og støtter dem slik at de opplever trygghet og tillit og blir sett av læreren.
- læreren stiller rettferdige krav til elevene.
- læreren må ha fokus på positive tilbakemeldinger til elevene.
- læreren må unngå å egenskapsforklare elevene.
- skape engasjement og motivasjon for læring
- bidra til god selvfølelse hos elevene.

4. Positive relasjoner og kultur for læring blant elevene.

- læreren må se og anerkjenne den enkelte elev
- elevkulturen vil ha betydning for læring og væremåte (kollektiv vi-følelse og samarbeid).
- trene elevene i konfliktløsning
- trene elevene i å akseptere ulikheter faglig og sosialt.

5. Godt samarbeid mellom skole og hjem.

- god dialog mellom skole og hjem.
- foreldre og lærere må formidle de samme positive forventningene til elevene.
- enighet om grensesetting for mobbing og negativ atferd.

Forebyggende tiltak:

HVA	ANSVAR	NÅR
Alle ansatte (skole, leksehjelp og SFO) skal være kjent med kapittel 9A i Opplæringsloven	Rektor	Ved skolestart
Arrangere vennskapsuke på skolen	Rektor	September
www.nullmobbing.no gjøres kjent for elever, foreldre og personalet ved skolen	Rektor	Ved skolestart
Inspeksjon og tilsyn på alle skolens områder. Skolene må utarbeide og følge opp inspeksjonsrutiner.	Rektor/skolens personale	Kontinuerlig
Informere foresatte om elevenes rett til et godt skolemiljø, inkludert skolens aktivitetsplikt og foresattes klagerett til Fylkesmannen.	Kontaktlærer	Foreldremøtet høst og utviklingssamtalen høst
Gjennomgang og arbeid med ordensreglement og klasseregler i alle klassene.	Kontaktlærer	Ved skolestart/kontinuerlig/foreldremøter
Ta opp temaet mobbing på foreldremøter, med spesielt	Kontaktlærer	Foreldremøtet høst og ved behov

fokus på foreldrenes rolle i arbeidet mot mobbing		
Ta opp tema mobbing/krenkende atferd i klassene og engasjere elevene i arbeidet. Viktige stikkord: definisjon, hvordan det oppleves å bli mobbet, ulike roller – spesielt fokus på tilskuerrollen, digital mobbing, at mobberen også tar skade av å mobbe.	Kontaktlærer	Jevnlig
Samtaler om elevmiljøet i klassene.	Kontaktlærer	Ukentlig
Elevsamtaler – skal inneholde spørsmål om trivsel og mobbing.	Kontaktlærer	Minst 2 ganger per år
Elevundersøkelsen (5.-10.trinn) og trivselsundersøkelse (1.-4.trinn)/sosial kartlegging. Oppfølging av resultater	Kontaktlærer/rektor	Minst 1 gang per år
Gjennomføre trivselstiltak for hele skolen og i klassene	Alle ansatte	Jevnlig
Skolemiljøutvalg, FAU og elevråd skal involveres i arbeidet med læringsmiljø	Rektor/elevrådskontakt	Jevnlig
Hjelp elevene i å oppklare konfliktsituasjoner som oppstår	Alle ansatte	Ved behov
Fokus på nettvett i et forebyggende perspektiv, f.eks. temadag/temaforeldremøte	Lærere	Jevnlig

Aktivitetsplikt for å sikre at elever har et trygt og godt psykososialt skolemiljø

Når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, skal skolen så langt det finnes egnede tiltak sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse viser at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Skolene har da en aktivitetsplikt i aktuelle saker som oppstår. **Denne plikten inntreffer med en gang en elev opplever å ikke ha det godt på skolen, også når årsaken til dette ligger utenfor skolen.**

Formålet med aktivitetsplikten er å sikre at skolene handler raskt og riktig når en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Det er tydelige krav i loven til hva som skal gjøres:

- 1) Følge med
- 2) Gripe inn
- 3) Varsle rektor og/eller skoleeier
- 4) Undersøke
- 5) Sette inn tiltak

I enkeltsaker som oppstår skal skolen dokumentere hvordan disse punktene er ivarettatt.

Skolen skal i tillegg lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i ei sak. I denne planen skal det stå:

- a) Hvilket problem tiltakene skal løse
- b) Hvilke tiltak skolen har planlagt
- c) Når tiltakene skal gjennomføres
- d) Hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene
- e) Når tiltakene skal evalueres

Mobbing

Mobbing foregår ofte uten at voksne er til stede, og kan derfor være vanskelig å oppdage.

Mange elever sier ikke fra dersom de blir mobbet.

Skolen bør derfor gjennomføre tiltak for å avdekke eventuell mobbing.

Skolen skal være mobbefri. For å klare dette er det viktig at sakene som oppstår løses raskt.

Det er viktig at rektor og alle ansatte møter alle involverte med respekt. De som blir mobbet skal oppleve ansatte som ivaretar dem og som er trygge og tydelige. De som mobber skal møte ansatte som klart tar avstand fra det de har gjort, men som viser eleven respekt og har forventninger om endret atferd. Involverte foreldre skal også møtes med respekt.

Det bør settes inn tiltak både mot den som har blitt mobbet og den/de som har mobbet. Den som har blitt plaget bør få hjelp til å bearbeide de vonde opplevelsene. Mobberne trenger hjelp til å utvikle en mer akseptabel atferd.

Elever, foreldre og ansatte ved skolen kan finne råd her: www.nullmobbing.no

Aktivitetsplikten i kronologisk rekkefølge:

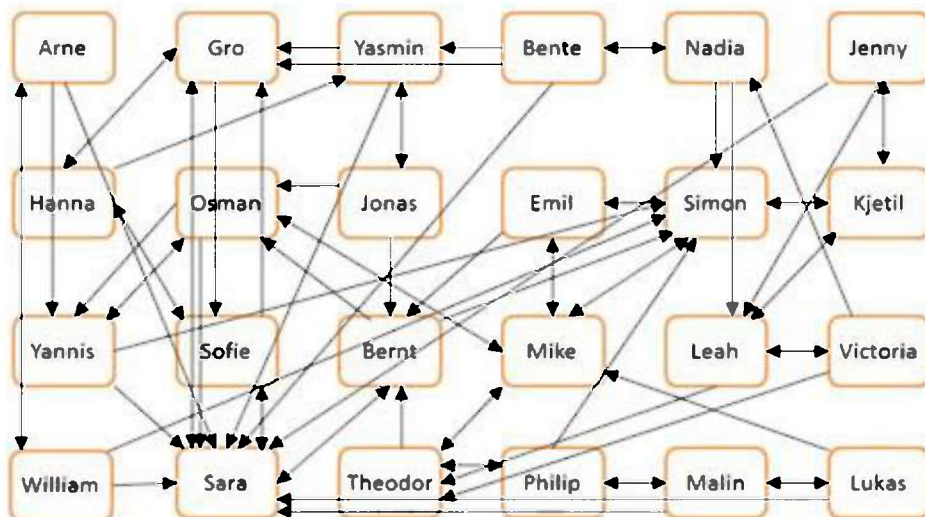
HVA	ANSVAR
Følge med om elevene har et trygt og godt skolemiljø, også på leksehjelp og SFO	Alle ansatte
For å avdekke «skjult mobbing» må skolen arbeide intenst og systematisk over tid. Blant annet må en observere elevene og ha samtaler med elever, foreldre og eventuelt andre. I tillegg kan skolen bruke vedlagte kartleggingsmateriell for å få oversikt over det «spillet» som foregår (vedlegg 1 og 2)	Kontaktlærer eller den som får meldinga/mistanken
Gripe inn mot krenkelsersom mobbing, vold, diskriminering eller trakassering hvis det er mulig	Alle ansatte
Varsle rektor ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor varsler skoleeier i alvorlige tilfeller. Vedlegg 3	Alle ansatte
Ved mistanke om at en som jobber ved skolen utsetter en elev for krenkelsersom mobbing, vold, diskriminering eller trakassering skal rektor varsles med en gang. Rektor varsler deretter skoleeier. Dersom en i ledelsen står bak slike krenkelserskal skoleeier varsles direkte av den som har mistanke eller kjennskap til dette. Vedlegg 3	Alle ansatte
Ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal skolen snarest undersøke saken	Rektor
Samtale med den som ikke har et godt skolemiljø. Husk at den som ikke har det bra som regel underdriver.	Elevenes kontaktlærer
Samtale med foresatte til den som ikke har et godt skolemiljø	Kontaktlærer/rektor
Foresatte skal informeres om sine/elevenes rettigheter knyttet til kap. 9A	Rektor
Samtale med involverte elever, en og en	Elevenes kontaktlærer
Samtale med involverte elevers foresatte	Kontaktlærer/rektor
Når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt , eller skolens undersøkelser viser dette, skal skolen så langt det finnes egnede	Rektor

tiltak sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø.	
Skolen skal lage en skriftlig plan når det gjøres tiltak i ei sak. Planen må inneholde svar på følgende: <ul style="list-style-type: none"> a) Hvilket problem tiltakene skal løse b) Hvilke tiltak skolen har planlagt c) Når tiltakene skal gjennomføres d) Hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene e) Når tiltakene skal evalueres Elevens beste skal være et grunnleggende hensyn i skolens arbeid. Vedlegg 4	Rektor
Ved behov innhente kompetanse fra andre instanser (helsesøster, PPT, BUP, barnevern etc.)	Rektor
Ved mobbesaker som ikke lar seg løse, meldes saken til Lenvik kommunes Beredskapsteam mot mobbing.	Elever, foresatte, ansatte ved skolen og helsesøster kan melde inn saken

Kartlegging av det sosiale samspillet

Det kan ofte være hensiktsmessig å få en oversikt over de sosiale mønstrene i en klasse. Dette kan effektivt gjøres ved at du ber elevene om å skrive ned navnet på de tre elevene de vil helst være sammen med i timer og i friminutt.

Nedenfor er det satt opp et nettverkskart på bakgrunn av en slik sosiometrisk undersøkelse. De elevene som her har mange piler pekende på navnet sitt er sosialt attraktive i klassen. De elevene som ikke har noen piler til sitt navn kan være sosialt isolerte.

Hvem vil du helst være sammen med i timene?

Skriv ned tre navn

1

2

3

Hvem vil du helst være sammen med i friminuttet?

Skriv ned tre navn

1

2

3

Kartlegging av klassens sosiale miljø

Nr.	Utsagn	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig
1	Jeg har blitt venner med mange i denne klassen.				
2	I denne klassen blir du godtatt selv om du ikke er like flink eller litt annerledes enn andre.				
3	De andre i klassen hjelper meg hvis det er noe jeg ikke får til eller ikke skjønner.				
4	Klassekameratene bryr seg om hvordan jeg har det				
5	Klassekameratene mine liker meg.				
6	Det er elever i klassen som jeg ikke går så godt sammen med.				

Melding om mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø (leveres til rektor)

Elev og årstrinn:
Kontaktlærer:
Foreldre/foresatte:
Hvordan oppstod mistanken eller kjennskap til at eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø jfr. lovkrav om å følge med i § 9A-4, 1.ledd:
På hvilken måte er det grepet inn dersom det var mulig, jfr. lovkrav i § 9A-4, 1.ledd:
Hvilke undersøkelser er gjort jfr. lovkrav i § 9A-4, 3.ledd:
Hvilke tiltak er gjort og hva foreslås videre, jfr. lovkrav i § 9A-4, 4.ledd:
Dato:
Underskrift:

Kopi til skoleeier i alvorlige tilfeller og hvis en ansatt krenker en elev jfr. § 9a-4, 2.ledd og § 9a-5.
Hvis en i ledelsen krenker en elev skal den ansatte som avdekker/mistenker dette melde direkte til skoleeier, jfr. § 9a-5

AKTIVITETSPLAN

§ 9 A-4. Aktivitetsplikt for å sikre at elevane har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørgje for at involverte elevane blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- a) kva problem tiltaka skal løyse
- b) kva tiltak skolen har planlagt
- c) når tiltaka skal gjennomførast
- d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
- e) når tiltaka skal evaluerast.

Gjelder elev(ene): Årstrinn:		
Beskrivelse av problemet som skal løses:		
Tiltak som skolen skal iverksette:	Når:	Ansvarlig:
Tiltakene evalueres den xx.xx.20xx		
Dato:	Underskrift rektor:	